

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare proiectul hotărârii de Guvern) a fost elaborat de către Ministerul Energiei.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
În conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016, „<i>pentru asigurarea funcționării și dezvoltării durabile a sectorului de gaze naturale, Guvernul aprobă Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale și monitorizează, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, respectarea prevederilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale</i>”. În calitate de parte semnatară a Tratatului de constituire a Comunității Energetice și țară candidată la aderare la Uniunea Europeană, Republica Moldova are obligația să implementeze măsurile aplicabile pentru gestionarea crizei de aprovizionare cu gaze naturale (ex. crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale, limitarea consumului, protecția consumatorilor proejați, cooperarea cu statele vecine) similare cu cele aplicabile la nivel European. Scenariile de risc și ipotezele utilizate la elaborarea actului normativ cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale, Planului de acțiuni pentru situații excepționale elaborate în anul 2019, s-au schimbat considerabil. Având în vedere criza energetică cauzată de limitarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom”, creșterea prețurilor la resursele energetice și războiul din Ucraina cauzat de Federația Rusă, a apărut necesitatea elaborării unui nou Regulament armonizat cu cerințele Uniunii Europene care va conduce la sporirea securității aprovizionării cu gaze naturale. Schimbarea scenariilor de risc determină necesitatea revizuirii și planurilor de măsuri existente pentru a spori reziliența și micșorarea impactului eventualelor situații excepționale asupra economiei naționale, dar și a consumatorilor finali. Pornind de la noile provocări la care trebuie să facă față autoritățile statului și întreprinderile de gaze naturale, s-a conturat problema partajării responsabilităților în gestionarea crizelor și situațiilor excepționale între instituțiile statului și întreprinderile de gaze naturale. Finalitățile urmărite prin intervenția propusă: – respectarea angajamentelor Republicii Moldova în calitate de țară Parte a Comunității Energetice; – depășirea provocărilor la securitatea energetică a statului prin îmbunătățirea cadrului normativ existent, pentru sporirea rezilienței în fața crizelor de aprovizionare cu gaze naturale; – asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale prin stabilirea măsurilor de prevenire și întreprinderea unor acțiuni coordonate în caz de întrerupere a livrării gazelor naturale; – reducerea numărului situațiilor în care statul intervine direct prin impunerea măsurilor care fac excepție de la regulile de funcționare a pieței; – micșorarea impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali; – atingerea unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale la prețuri accesibile. La nivelul UE, Parlamentul European și Consiliul au adoptat un nou Regulament UE, și anume Regulamentul (UE) 2017/1938 privind abrogarea integrală a Regulamentului (UE) 994/2010 (<i>transpus în anul 2019 prin Hotărârea Guvernului nr. 207/2019 privind aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale</i>). În acest context s-a decis aplicarea aceleiași abordări - abrogarea integrală a Hotărârii Guvernului nr. 207/2019, în scopul asigurării transpunerii cât mai exacte a Regulamentului (UE) 2017/1938. Totodată, potrivit ultimelor modificări la Legea nr. 108/2016, introduse prin Legea nr. 249/2020, titlul Regulamentului: „Regulament privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale”, a fost redenumit. Aceste modificări promovate de legiuitor introduc ideea necesității elaborării unei noi versiuni de Regulament. De asemenea, se impune modificarea structurii actului normativ, pentru a asigura transpunerea conform cerințelor Regulamentului UE.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Regulamentul transpune parțial prevederile Regulamentului (UE) 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței aprovizionării cu gaze naturale devenit obligatoriu pentru Părțile Contractante ale Comunității Energetice în anul 2021 așa cum a fost adaptat și adoptat prin Decizia Consiliului Ministerial nr. 2021/15/MC-EnC și Decizia Consiliului Ministerial nr. 2022/01/MC-EnC care a fost încorporat în aquis-ul comunitar devenind obligatoriu pentru țările părți ale Comunității Energetice, inclusiv Republica Moldova. Regulamentul (UE) 2017/1938 stabilește regulile de cooperare între țările Părți Contractante ale Comunității Energetice în scopul prevenirii, atenuării și gestionării crizelor de gaze naturale. Regulamentul definește în mod clar responsabilitățile pentru securitatea aprovizionării la nivel național și vizează consumatorii protejați, stabilește standardele de aprovizionare și infrastructură, obligă autoritățile să identifice scenarii de risc și să atenueze eficient astfel de riscuri, îmbunătățește transparența în pregătirea măsurilor preventive și de urgență, planuri de acțiuni preventive și de urgență, obligă țările vecine să coopereze în cazurile de urgență și în procesul de elaborare a planurilor de urgență.

Regulamentul (UE) 2022/1032 privind stocurile de gaze naturale a fost implementat în regim de urgență pentru a se asigura că țările Părți ale Comunității Energetice sunt pregătite pentru riscul întreruperii furnizării de gaze naturale. La proiectul Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale a fost elaborat Tabelul de concordanță cu legislația UE, în care se analizează comparativ gradul de transpunere a Regulamentului (UE) 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței aprovizionării cu gaze naturale în proiectul național.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Regulamentului stabilește modalitățile de interacțiune a întreprinderilor de gaze naturale cu ANRE, cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, cu Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (CSE) pentru fiecare dintre nivelurile de criză definite.

De asemenea, Regulamentul prevede responsabilitățile la nivel național în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale (standardul privind infrastructura și standardul privind aprovizionarea ce vizează consumatorii protejați).

Standardul privind infrastructura obligă la menținerea unui nivel minim de infrastructură, astfel încât să fie asigurat un surplus de capacitate în sistemul de gaze naturale rămas disponibil, în cazul ieșirii din funcțiune a oricărui element al infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale.

Standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale stabilește că furnizorii de gaze naturale cărora li s-a impus obligația de serviciu public și operatorii de sistem sunt obligați să întreprindă măsuri necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați (consumatorii casnici, întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale - grădinițe, spitale, instituții de învățământ, administrația publică, alți consumatori protejați).

Un alt aspect important, dezvoltat prin intervenția propusă este că în timpul situației de urgență și din motive întemeiate, la solicitarea operatorului sistemului de transport al energiei electrice sau de gaze naturale, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării de gaze naturale către anumite centrale electrice care produc energie electrică în baza gazelor naturale și au un rol critic în sistemul electroenergetic, în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, dacă nefurnizarea gazelor naturale către respectivele centrale electrice ar putea duce la o deteriorare gravă a funcționării sistemului electroenergetic.

Regulamentul utilizează o abordare bazată pe riscuri pentru evaluarea securității aprovizionării cu gaze naturale și pentru elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, fapt ce permite mobilizarea și coordonarea eforturilor părților implicate și aduce beneficii semnificative din punctul de vedere al eficacității măsurilor și al optimizării resurselor.

Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale este documentul operativ de lucru al Comisiei, întreprinderilor de gaze naturale, al altor participanți la piața gazelor naturale, ANRE,

și altor organe sau autorități ale administrației publice. În funcție de situație, părțile vor dispune întreprinderea măsurilor prestabilite în Planul de urgență conform unui anumit scenariu.

Având în vedere rolul diriguitor al operatorului sistemului de transport la implementarea măsurilor prevăzute de Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, alți operatorii de sistem, precum și ceilalți participanți la piața gazelor naturale sunt obligați să colaboreze cu acesta și să-i prezinte informațiile solicitate.

Orice măsură nebazată pe mecanisme de piață se aplică temporar, și trebuie să fie limitată la strictul necesar pentru remedierea amenințării siguranței, integrității fizice a persoanelor sau a instalațiilor de gaze naturale. Secretariatul Comunității Energetice prin intermediul Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării Comunității Energetice va avea un rol de mediere și facilitare, în cazul în care intervine o criză din cauza unor dificultăți existente într-o altă țară, coordonează acțiunea pentru instituirea unor mecanisme pentru gestionarea situațiilor de criză și garantarea unui flux continuu de gaze naturale.

La fel, Regulamentul menționat stabilește că pentru investițiile în asigurarea capacităților bidirecționale necesare pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, care generează costuri în mai multe țări, Părți Contractante ale Comunității Energetice, ANRE și alte autorități naționale ale țărilor implicate, trebuie să adopte o decizie coordonată cu privire la modalitatea de alocare a costurilor respective.

De asemenea, Regulamentul va stabili și conținutul raportului care urmează a fi prezentat de către întreprinderile de gaze naturale referitor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale. Raportul respectiv va include toate datele și informațiile actualizate, care sunt utilizate la evaluarea națională a riscurilor, la actualizarea ei, inclusiv acțiunile și măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale pe parcursul situațiilor excepționale din sectorul gazelor naturale.

5. Fundamentarea economico-financiară

Autoritățile publice și alte părți implicate în acțiunile de implementare a prevederilor actelor normative nu vor suporta costuri suplimentare la implementarea actului normativ, deoarece atribuțiile respective sunt prevăzute de Legea cu privire la gazele naturale și urmează să mobilizeze personalul respectiv și eforturile necesare aplicării prevederilor actului normativ.

Alte instituțiile publice nu vor solicita majorarea cheltuielilor publice, ori acestea își îndeplinesc atribuțiile funcționale stabilite prin Lege.

Referitor la activitățile operatorilor sistemelor de transport legate de implementarea prevederilor actului normativ, în special la asigurarea capacităților bidirecționale a interconexiunilor, costurile justificate de investiții vor fi examinate și incluse în planurile de investiții, la solicitarea operatorilor sistemelor de transport al gazelor naturale.

Introducerea oricăror măsuri nebazate pe mecanisme de piață în cazul unei situații excepționale urmează să fie însoțite de o descriere a impactului lor economic. În acest mod, consumatorii finali vor dispune de informațiile de care au nevoie cu privire la costurile măsurilor respective și se va garanta transparența măsurilor, în special în ceea ce privește impactul lor asupra prețului gazelor naturale.

Implementarea anumitor măsuri prevăzute de Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență ar putea determina unii agenți economici, consumatori industriali la opțiunea trecerii la alte tipuri de combustibil sau achiziționarea combustibilului de rezervă, ori pe parcursul situației de urgență va fi solicitată limitarea sau întreruperea utilizării de gaze naturale.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

În contextul transpunerii Regulamentului UE nr. 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze, pentru asigurarea implementării corespunzătoare a noii Hotărâri de Guvern, urmează a fi abrogată Hotărârea Guvernului nr. 207/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 48-158, art. 260), cu modificările ulterioare. Totodată, Hotărârea Guvernului nr.1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a fost modificată în scopul aducerii terminologiei utilizate în concordanță cu actele normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului
În conformitate cu prevederile Legii nr.100/2017 privind actele normative, proiectul hotărârii de Guvern a fost transmis spre examinare și avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect și instituțiilor interesate. De asemenea, în scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, Proiectul hotărârii de Guvern a fost publicat pe portalul guvernamental particip.gov.md. Proiectul Hotărârii de Guvern a fost supus la 2 consultări publice la data de 02.04.2024 și la data de 02.05.2024 (consultare repetată). Propunerile și obiecțiile recepționate au fost incluse în Sinteza obiecțiilor la Proiect.
8. Constatările expertizei anticorupție
Proiectul a fost supus expertizei anticorupție în conformitate cu exigențele Legii nr. 100/2016. Potrivit concluziilor Raportului Centrului Național Anticorupție nr. EHG24/9699 din 24.05.2024 în redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Hotărâre transpune art. 1, art. 2, art. 3 (1)-(5), art. 4 (2)-(4), art. 5 (1),(2), (4) - (8), art. 6, art. 6c, art. 7 (3) - (7), art. 8 (1), (2), (4), (7) - (12), art. 9 (1), (3) - (11), art. 10, art. 11 (1), (2), (4) - (9), art. 14 (1), (3), (4), (6) - (12), art. 15, Anexa II, Anexa V, Anexa VI, Anexa VII, Anexa VIII din Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 280/1 din 28 octombrie 2017, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice nr. 2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022, care a încorporat modificările introduse prin Regulamentul (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor. Proiectul Regulamentului a fost supus expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene de către Centrul de Armonizare a Legislației (<i>aviz nr. 31/02-126-4129 din 12 aprilie 2024</i>). Concluzie: urmare a expertizei de compatibilitate realizate, menționăm că proiectul național transpune parțial prevederile Regulamentului (UE) 2017/1938 potrivit obiecțiilor de compatibilitate expuse în Capitolul II al prezentei Declarații. La fel, în procesul de definitivare a proiectului, au fost revizuite și ajustate în mod corespunzător instrumentele de armonizare conform obiecțiilor formulate în Capitolul III al prezentei Declarații.
10. Constatările expertizei juridice
Proiectul a fost supus expertizei juridice în conformitate cu art. 37 din Legea cu privire la actele normative, iar rezultatele acestora au fost reflectate în sinteza obiecțiilor și propunerilor la Proiectul hotărârii de Guvern.
11. Constatările altor expertize
Proiectul hotărârii de Guvern conține prevederi care pot fi tratate ca având impact asupra activității de întreprinzător, în contextul Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător. În acest sens, a fost elaborată Analiza de impact la Proiectul hotărârii de Guvern, conform cerințelor Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.23/2019. Analiza de impact a fost examinată și susținută în cadrul ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 23 ianuarie 2024. Totodată, proiectul hotărârii de Guvern a fost avizat pozitiv de către Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător. De asemenea, relevăm că proiectul hotărârii de Guvern nu cade sub incidența altor expertize necesare a fi efectuate în condițiile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Ministru

Victor PARLICOV